



1899: Nicolaas II Tzaar aller
Russen nodigt christelijke naties
uit in Den Haag voor een
vredesconferentie

CODIFICATIE VAN HET RECHT OM OORLOG TE VOEREN EN HET
HUMANITAIRE OORLOGSRECHT. VERPLICHTE ARBITRAGE BIJ
JURISDICTIECONFLICTEN DIE GEWELDDADIG WORDEN.

Nederland is als eerste arbitabel 1905

- ▶ Wilhelmina vergist zich: Nederland is de eerste staat die onderwerp wordt van een arbitabele zaak.
- ▶ In 1904 breekt de Japans-Russische oorlog uit. De Japanse vloot vernietigt de Russische slagvloot op de rede van Port Arthur.
- ▶ Nicolaas laat de Russische Oostzeevloot opstomen via het Skagerrak, Noordzee, Kanaal, Atlantische Oceaan over Kaap de Goede Hoop, Madagaskar naar de Stille Oceaan. Deze vloot is kolengestookt en moet bunkerplaatsen aandoen.
- ▶ Frankrijk is geallieerd met Rusland maar heeft alleen bruinkolenbunkering op Madagaskar. Brittannië sluit als geallieerde van Japan het Suez-Kanaal voor de Oostzeevloot.
- ▶ Resteert de haven van Sabang op Atjeh, Sumatra. Nederland echter is neutraal.

Japan protesteert namens de Aziatische naties

Waarom slechts christelijke naties?



Waarom andere buitengesloten?

- ▶ Japan is sedert 1853 in razend tempo verwesterd
- ▶ Het heeft een moderne vloot en een mobiel veldleger dat makkelijk expeditionair is te maken
- ▶ Binnenslands kan het aan westerlingen adequate rechtsbescherming bieden conform het verdrag van Berlijn-1885
- ▶ Het neemt op westerse grondslag deel aan het consulaire verkeer

Nicolaas erkent dat hij dit onderscheid ondoordacht bezigt



- ▶ Hij bedoelde: beschaafde staten die deelhebben aan het interstatelijk publiek verkeer
- ▶ Ze hebben een territoir en kunnen adequaat de interne en externe soevereiniteit uitoefenen
- ▶ Ze zijn door een belangrijke statenmeerderheid erkend sedert jaren her
- ▶ En kunnen een “open deur”-politiek borgen aan koloniale imperia
- ▶ Tokio besluit een uitnodiging te aanvaarden als deze alsnog wordt gedaan. Sint Petersburg doet dat.

Ius ad bellum totaal ongeregeld. Dat blijkt in de Frans-Duitse oorlog 1870-1871



- ▶ Wanneer begint een oorlog?
- ▶ Wat moet de inhoud zijn van een oorlogsverklaring? Hoe reik je die uit? Wat is er het gevolg van?
- ▶ Hoe hou je met oorlog op? Wat is een staakt-het-vuren, wat is een wapenstilstand, wat is een capitulatie? Wat moet in een regeringscapitulatie staan? Wat in een militaire? Hoe begin je vredesonderhandelingen?
- ▶ Wat moet een vrede behelzen? Hoe treedt ze in werking?

Napoleon III capituleert in 1870 mét zijn legerkorpsen. Maar zijn kabinet en volk niet. Die vechten door. Op totaal verschillende wijzen.



- ▶ Het Franse parlement accepteerde wel dat Napoleon zich overgaf, maar wilde verder doorvechten via een volksleger.
- ▶ Napoleon was staatshoofd en opperbevelhebber. Wat is dan de status van een dóórvechtende legerafdeling? Zijn dat dan “franc-tireurs”? Hoeven zij niet behandeld te worden als krijsgevangenen na overgaves? Zijn op hen de “Rode Kruisregels” nog toepasselijk?
- ▶ Nicolaas wil dat allemaal vastgelegd hebben.

Ius in bello: oorlogen zijn gemechaniseerde massabloedbaden. **Burgers worden niet gespaard.**



- ▶ Duitsers besluiten de Parijse bevolking uit te hongeren en te bombarderen via verdragend geschut. Ze gijzelen grootschalig en systematisch burgers. Ook ten plattelande, nu Frankrijk niet capituleert. Maar mag dat eigenlijk wel? Mag je vergeldingsacties ondernemen tegen een wederspannige bevolking die zich van het oorlogsrecht niets aantrekt? Die overgaat tot guerrilla via helse explosieven en bombardementen vanuit ballons? Ook dat wil Nicolaas gecodificeerd.

De Russische financiën zijn uitgeput. Vlootuitbreiding zit er niet in.



- ▶ In 1899 heeft Rusland het veldleger gemoderniseerd door mobiele artillerie en mitrailleurssecties toe te voegen aan de bataljons. Voor de opgevaren vloot heeft het geen geld meer. Terwijl Brittannië en Duitsland dáár zich nu juist op toeleggen. Dat is de reden waarom Nicolaas deze conferentie wil. Via het volkenrecht wil hij deze achterstand beheersbaar maken. Daarom deze “vredesconferentie” zo zeggen de westerse mogendheden.

Daarom ook een open einde-arbitrageclausule. Wat nú niet gecodificeerd wordt, wordt in arbitrage later beslist.



- ▶ Wilhelmina, pas ten troon, wil deze conferentie niet. Ze vindt dat deze arbitrage strijdig is met de absolute staatssouvereiniteit. Geen staat kan aan een stelletje juristen het zelfhandhavingsrecht endosseren. Ze wil dus ook niet ontvangen, recipiëren en sluiten. Ze gaat op vakantie. Ze is alleen bereid een eerste steen te leggen voor een Vredespaleis. Ze zet haar kabinet voor schut. Nicolaas mag dit niet weten.

Kabinet Pierson omhelst de arbitrage-clausule. Die kost niets en vergt voorlopig geen uitvoering



- ▶ Het kabinet probeert dat alles te camoufleren en besteedt daarom veel aandacht aan de arbitrage die plichtmatig is, wanneer vitale territoriale belangen van naties worden bedreigd door geweldshandelingen met soevereiniteitspretenties. Van de codificaties komt zo goed als niets terecht. Ook niet van het staatsonzijdigheidsrecht. Al had Nederland daar veel belang bij. De clausule wordt de Russische clausule genoemd.

Wilhelmina belooft bunkering te Sabang aan Nicolaas in 1904

- ▶ De Oostzee-vloot heeft hoogwaardige cokes nodig om de kanons in elevatie te kunnen brengen en baks te draaien
- ▶ Bij bruinkolen kan de vloot vaart houden maar niet manoeuvreren in de slag noch vuren
- ▶ Sabang is de modernste bunkeringshaven, met spoorwegaanvoer langs de kaden
- ▶ Wilhelmina's overgrootmoeder was Anna Palowna Romanow. Nicolaas doet daarop een beroep.



De Oostzee-vloot is opgevaren, de bemanning uitgeput, het moreel laag. Bunkering en ravitaillering Sabang noodzakelijk.

- ▶ Admiraal Rozjestvenski is defaitistisch na de bunkering te Madagaskar: de bruinkolen zijn erg slecht en de dekken liggen vol.
- ▶ Sint Petersburg doet navraag bij Sabang Mij over de bunkering die is toegezegd. Want de vloot moet Straat Malakka door. Die is Brits.
- ▶ Londen verbiedt Nederland bunkering. Dat is onneutraal.
- ▶ Het kabinet wordt geïnformeerd en verbiedt havening Sabang aan de admiraal.



Sint Petersburg woest. De neutraliteitsproclamatie rept niet over bunkering. Wat houdt het neutraliteitsprincipe in?



- ▶ Russen: kolenbebunkering is een onderwerp van een privaat contract met Sabang Mij.
- ▶ Dat valt nooit onder de externe soevereiniteit van enige staat. Alleen de staat die zich officieel neutraal verklaart is tot terughoudendheid verplicht jegens de belligerenten.
- ▶ Deze kwestie moet aanhangig gemaakt worden bij het Haagse Arbitragehof. Londen dreigt met acties tegen Batavia als Den Haag de bunkering toelaat.

Oostzeevloot op "dead slow ahead" gecommandeerd in afwachting

- ▶ Als de Russen niet met hoge snelheid kunnen manoeuvreren en vuren, hebben ze de slag al verloren
- ▶ Zij kunnen geen andere haven gaan zoeken via Straat Soenda
- ▶ Japan deelt Batavia mee preventief blokkades te leggen in de Archipelstraten als de gouvernementsmarine zelf niet bokkeert
- ▶ Kabinet Kuyper verbiedt de bunkering alsnog wegens neutraliteit: doodvonnis over de Oostzeevloot



- ▶ Den Haag weigert nu de arbitrage
- ▶ Want wat er ook uitkomt, het komt óf in oorlog met Japan, óf met Brittannië óf met Rusland.
- ▶ Het valt terug op het absoluut territorialiteitsbeginsel: het maakt zelf uit wat er binnen zijn territorium privaatrechtelijk wel of niet kan.
- ▶ De Oostzeevloot hervat koers en wordt conform voorspelling vernietigd. Nederlands verhouding met Rusland verpest. Sint Petersburg zint op wraak.



Den Haag wil nu dat arbitragehof promoten.
Het roept zelf de tweede Vredesconferentie-
1907 bijeen.



- ▶ Tgv Sabang-incident is het prestige van Nederland aangetast
- ▶ Het bepleit nu als belanghebbende de arbitrageplicht
- ▶ Aziaten bedenken nu, dat deze tweede Vredesconferentie gericht is tegen Japan als opkomende Aziatische grootmogendheid
- ▶ Nederland is een middelgrote koloniale mogendheid die geen maritieme weerkracht heeft maar wel enorm economisch belang in het Verre Oosten

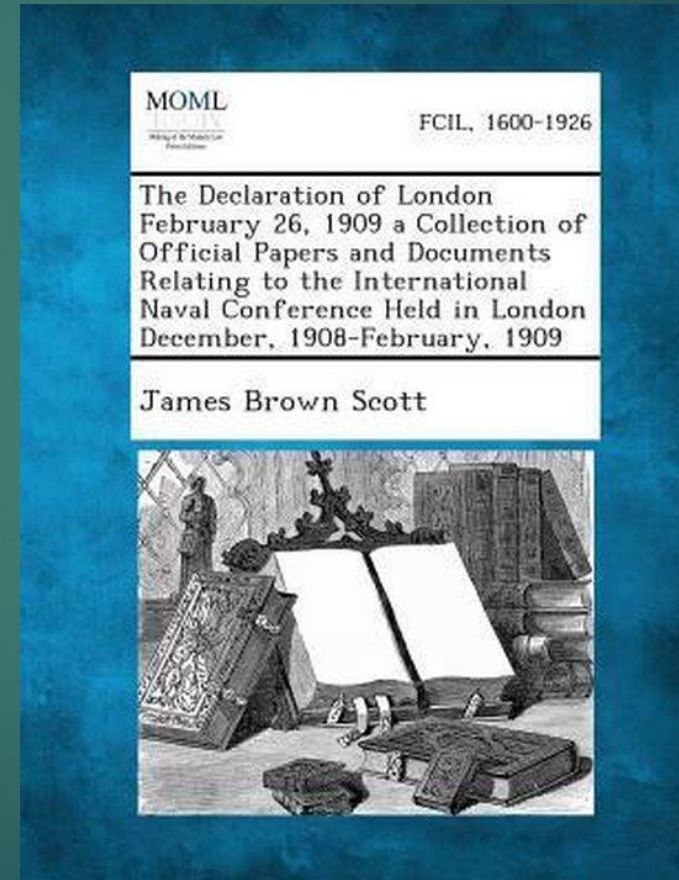
Nicolaas persisteert bij plichtmatigheid van arbitrage

- ▶ Rusland brengt de clause wederom in en vergt dat ze in het Landoorlogreglement wordt ondergebracht als algemene **final clause**
- ▶ Maar dat wil Londen niet. Het heeft de grootste macht aan superslagschepen en kan absoluut blokkeren
- ▶ Dat mag nooit arbitrabel zijn. Daarom een clause zoals die van 1899. Maar dan met een uitgewerkt procesrecht en in verdragsvorm. En met nationale implementatieplichten waarin het arbitragehof wordt gedefinieerd als “**emanation of the national judiciaries**” van partijen.



Zeerecht volledig ongecodificeerd

- ▶ Londen doet er alles aan om het zeerecht ongecodificeerd te houden.
- ▶ Dat betekent: een beperkt bereik van de arbitrageclausule.
- ▶ Daarom roept Londen mariene staten ("riperian states") bijeen in 1908 om een rechtsvaststellende verklaring te ondertekenen over het oorlogsrecht in volle zee. Dat lukt. De Londense zeerechtsdeclaratie-1908 is resultaat. Maar de plichten en rechten daarin zijn niet arbitabel.



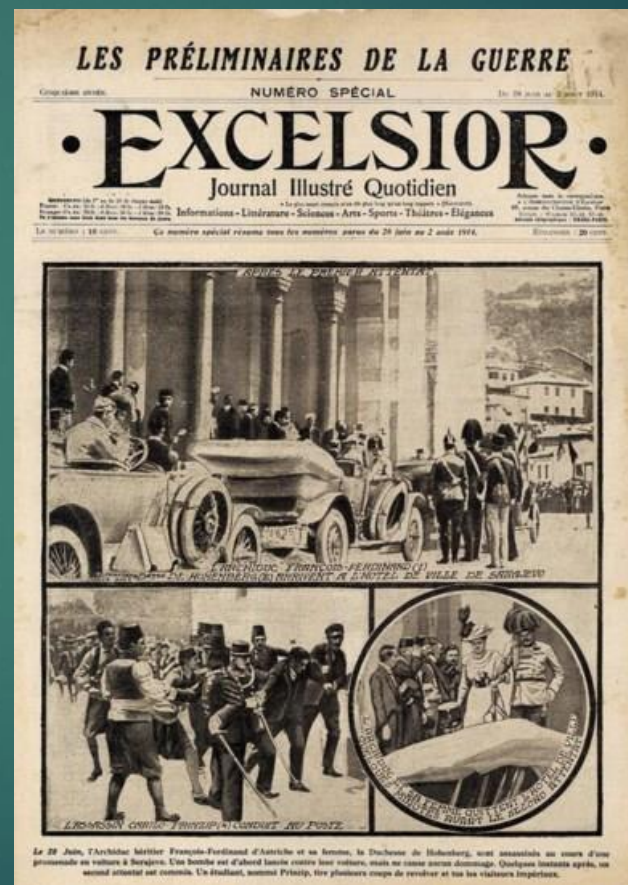
Nicolaas roept in juli 1914 op tot universele arbitrage

- Nadat Oostenrijk-Hongarije een ultimatum heeft gesteld aan Servië op 27 juli over deelname van de Oostenrijkse politie en justitie aan het onderzoek tegen de “Zwarte Hand” die de moord op Franz-Ferdinand zou hebben beraamd, waarbij zij op **Servisch** grondgebied Oostenrijks recht toepassen, roept Nicolaas weer op tot arbitrage te Den Haag. Kan Oostenrijk deze eis wel stellen en mag Servië een **joint investigation team** aanbieden met Oostenrijke ambtenaren erin?



Wilhelm II geeft Wenen een blanco-chèque

- ▶ Wilhelm vindt de antwoorden van Belgrado eigenlijk best bevredigend. Hij vindt dat Belgrado niet kan aanvaarden dat buitenlandse opsporingsambtenaren optreden op Servisch territorium. Wenen heeft getriomfeerd. Het moet nu demobiliseren. Er is geen casus belli meer. Na een rijkbesproeiende lunch met de Weense ambassadeur geeft Wilhelm aan dat Berlijn Wenen dekt, wat het ook besluit. **Inde bellum.**



Wilson (USA) is voorstander van de arbitrage tot 1918



- ▶ Wilson, president USA, wil de arbitrage tot juni 1918 nog als inleiding tot vredesoverleg
- ▶ Dat wil hij voeren namens de mensheid op grond van volkerenrechtelijke beginselen
- ▶ Na juni 1918 niet meer: hij ervaart de stratosferische krombaanbombardementen door de Duitsers van Parijs als een persoonlijke belediging. Eerst moet Wilhelm strafrechtelijk berecht. Dan kan op basis van de waarheidsvinding arbitrage plaatshebben.

Innig contact tussen Wilhelmina en Wilhelm in mei 1918

- ▶ Wilhelm en Wilhelmina hebben in mei 1918 contact over een vrede in overleg tussen westelijk geallieerden en keizerlijk Duitsland te Den Haag.
- ▶ Duitsland kan niet volledig overwinnen, maar zijn leger is zeker niet verslagen. Arbitrage is een optie over mogelijke annexaties, op basis van vrijgave van bezet België en schadeloosstellingen.
- ▶ Beiden denken dat zij als monarchen succesvol kunnen zijn.

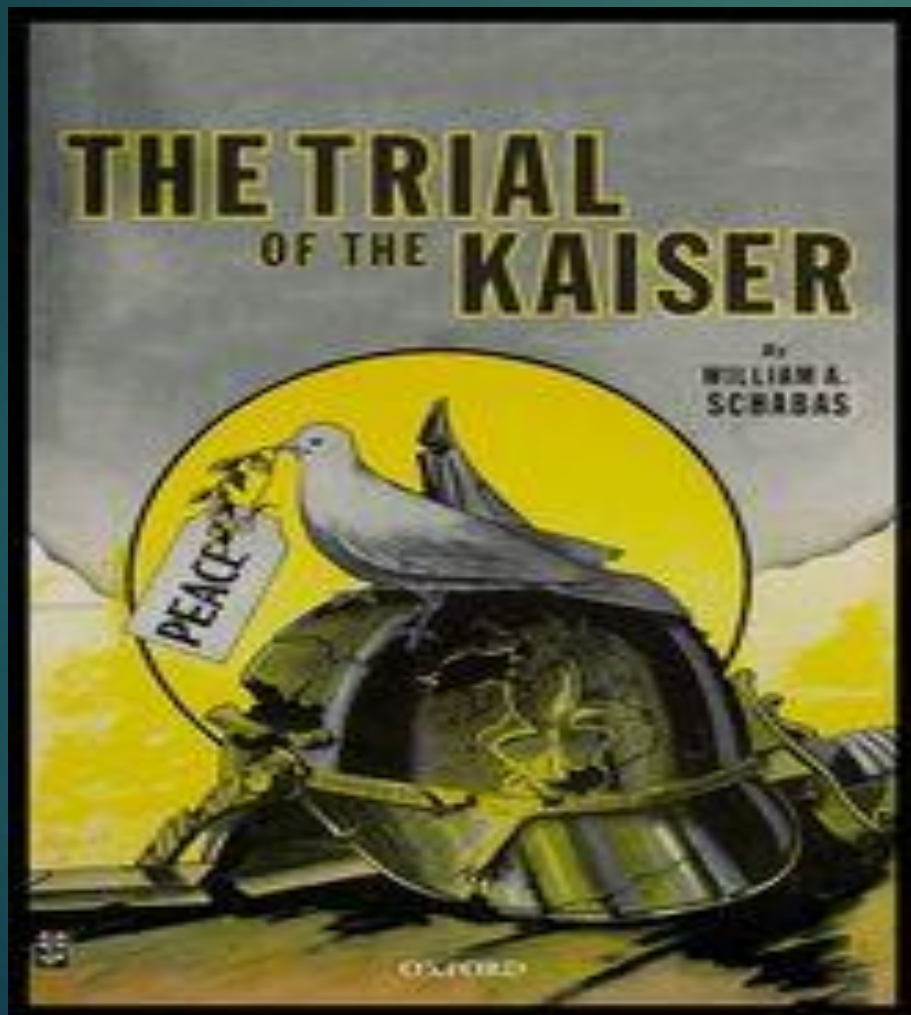


Wilhelm krijgt op 10 november 1918 asiel in Maarn

- ▶ Wilson wil niet dat Wilhelm de arbitrage inleidt. Hij is een oorlogsmisdadiger. Hij moet voor een universeel straftribunaal.
- ▶ Heeft de mensheid daarin de waarheidsvinding kunnen doen over de aansprakelijkheden voor de inbreuken op het humanitaire supranationale recht, dan kan arbitrage betracht worden over de civiele schadeplichtigheid van Duitsland.
- ▶ NIET ANDERSOM.



Nederland weigert Wilhelm uit te leveren



- ▶ Nederland is geen partij bij wapenstilstand-1918 noch bij de Vrede van Versailles-1919.
- ▶ Het heeft de keizer uitgenodigd en ziet niet in waarom deze geen asiel zou kunnen krijgen. Het kabinet zegt niet, dat Wilhelmina het voor voldoende feiten heeft gezet.
- ▶ Wilhelm wordt niet uitgeleverd. Onafhankelijk rechterlijk feitenonderzoek komt niet tot stand. Daarmee verdwijnt de arbitrage-idee eveneens uit de vredestekst